

Voor alle superslimme vogels die ik ken en waar ik van hou.

Met bijzondere dank aan Jo en Suzanne voor jullie kennis en kunde.

Advies: Phil Atkinson, directeur internationaal onderzoek en hoofdecoloog van de British Trust for Ornithology

Vertaling: Steven Blaas
Nederlandse rechten Lemniscaat bv, Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2025
ISBN 978 90 477 1721 8
NUR 223
Tekst en illustraties © 2024 Kate Read
Voorwoord © 2024 Meghan McCubbin
De illustraties in dit boek zijn gemaakt met collage en monoprint.

Oorspronkelijke titel: *Bright Birds and their Brilliant Brains*
Oorspronkelijke uitgever: © 2024 Two Hoots, an imprint of Pan Macmillan, The Smithson, 6 Briset Street, London EC1M 5NR

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gedrukt in China

Kijk voor spelletjes, activiteiten voor thuis en in de klas en meer op:
www.lemniscaat.nl

KATE READ
Superstimmme
vogels

LEMNISCAAT 8 ROTTERDAM

Inhoud

VOORWOORD	8
INLEIDING	10
GEWELDIG GEHEUGEN	14
CREATIEVE COMMUNICATIE	24
INDRUKWEKKENDE IMITATIE	34
ADEMBENEMENDE ARCHITECTUUR	44
GENIAAL GEREEDSCHAP	54
OPMERKELIJK ONDERZOEKEND	68
SLIMME SAMENWERKING	80
WOORDENLIJST	90

Geweldig geheugen

Een goed geheugen is voor vogels van levensbelang. Veel vogels hebben in verhouding tot hun omvang een grote hippocampus; dat is het deel van het brein dat dingen onthoudt. Deze vogels hebben een ongewoon sterk geheugen dat ze goed kunnen gebruiken om bijvoorbeeld hun kuikens te verdedigen of om voedsel te verzamelen of op te slaan.

Voor vogels die migreren is een goed geheugen ook onmisbaar. Het helpt ze om de vaak gigantische afstanden te overbruggen als ze vanuit hun broedgebieden op zoek gaan naar voedsel en warmte voor de winter. Vogels maken gebruik van verschillende navigatiemethoden. Hun geweldige geheugen is noodzakelijk om de juiste weg te vinden tussen hun zomer- en winterverblijf. Zo kunnen ze elk jaar op precies dezelfde locatie aankomen; een verbazingwekkende prestatie als je bedenkt hoe ver deze kleine dieren reizen.

POSTDUIF

Wereldwijd

BOERENZWALUW

Wereldwijd

NOORDSE STERN

Antarctica, Noordpool, Europa, Zuid-Amerika, Oceanië

ROSSE KOLIBRIE

Canada, Mexico, VS

ZWARTRUGFLUITVOGEL

Oceanië, Nieuw-Guinea

GRIJZE NOTENKRAKER

Noord-Amerika

GAAI

Centraal- en Oost-Azië, Europa

Postduif

Hoewel gewone postduiven hersenen hebben die niet groter zijn dan een pinda, zijn ze veel slimmer dan je zou denken. Ze zijn uitstekende navigators die de weg terug naar huis kunnen vinden vanaf elke plek en van honderden kilometers afstand.

Dankzij dit buitengewone vermogen zijn duiven in de loop van de geschiedenis heel nuttig geweest voor mensen. Postduiven brengen al berichten over sinds de oudheid. In Nieuw-Zeeland werd duivenpost in 1897 de eerste reguliere luchtpostdienst tussen Great Barrier-eiland en Auckland. Een paar jaar later, tijdens de Eerste Wereldoorlog, werden duiven over de vijandelijke linies gestuurd. Ze namen gecodeerde berichten mee in een kokertje dat aan hun pootje was bevestigd. In 1918 had het Britse leger twintigduizend

postduiven; sommige kregen zelfs een onderscheiding voor hun moed.

Niemand weet precies hoe duiven hun weg zo goed kunnen vinden. Sommige wetenschappers denken dat ze gebruik kunnen maken van de magnetische velden van de aarde dankzij magnetiet (ijzerdeeltjes) in hun snavel; anderen denken dat neuronen in hun hersenen veranderingen in de magnetische velden van de aarde registreren en dat de duiven op die manier een soort landkaart voor zich zien.

Misschien horen ze wel diepe trillingen in de atmosfeer. Duiven kunnen de weg

kwijtraken als ze in het spoor van een straaljager terechtkomen, misschien omdat hun gehoor wordt verstoord door de knal als het vliegtuig door de geluidsbarrière breekt.

Of zouden ze hun reukzin gebruiken om de weg naar huis te vinden? Volgens een onderzoek maken duiven een geurkaart in hun hersenen die hun de weg wijst.

Wat zeker is: postduiven kunnen uitstekend zien en hebben een goed geheugen. Als ze dichterbij huis komen, herkennen ze bepaalde punten waardoor ze precies weten waar ze moeten landen.

